

## จดหมายถึงบรรณาธิการ

### ภารกิจราชภัฏ คนของพระราชฯ : มหาวิทยาลัยท้องถิ่นเพื่อสืบทอดพระราชปณิธาน

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ตั้งขึ้นด้วยพระราชบัญญัติเฉพาะที่มีวัตถุประสงค์สำคัญสองประการ คือ หนึ่งเป็นสถาบันอุดมศึกษาเพื่อการพัฒนาท้องถิ่นที่เสริมสร้างพลังปัญญาของแผ่นดินตามมาตรา 7 จึงมีภารกิจสำคัญคือต้องพัฒนาองค์ความรู้ของท้องถิ่นให้เป็นที่ยอมรับนำลงสู่การปฏิบัติจริงจนกลายเป็นที่ยอมรับของโลกให้ได้ และภารกิจสำคัญประการที่สอง คือ มาตรา 8 ศึกษา วิจัย ส่งเสริมและสืบสานโครงการอันเนื่องมาจากแนวพระราชดำริในการปฏิบัติภารกิจของมหาวิทยาลัยเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น ซึ่งก็คือการสืบสานพระราชดำริ พระราชปณิธานของพระเจ้าแผ่นดิน ถือเป็นหน้าที่สำคัญของมหาวิทยาลัยราชภัฏฯ นอกจากนั้นมหาวิทยาลัยราชภัฏยังได้รับพระราชทานทั้งพระนามและตราประจำพระองค์ให้เป็นตรามหาวิทยาลัย จึงยิ่งต้องเร่งดำเนินการตามภารกิจเพื่อสืบสานพระราชปณิธานให้จงได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งพระราชปณิธานสำคัญของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ คือเรื่องของความพอเพียง

มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม ตั้งอยู่ในพื้นที่ภาคเหนือตอนล่าง ซึ่งอยู่ในพื้นที่ลุ่มน้ำสำคัญๆ ทั้งลุ่มน้ำใหญ่และลุ่มน้ำย่อยๆ ลุ่มน้ำใหญ่ ได้แก่ ลุ่มน้ำน่านและยังมีลุ่มน้ำย่อยๆ อีกหลายลุ่ม โดยพื้นที่ต้นน้ำประกอบไปด้วยเทือกเขาสำคัญๆ หลายแห่งซึ่งเคยเต็มไปด้วยป่าเขาเขียวข่มจนสามารถอุ้มน้ำ อุดมดิน อุดมความอุดมสมบูรณ์ สามารถผลิตข้าวปลาอาหารได้เป็นจำนวนมากจนเหลือกิน เหลือใช้ในพื้นที่ ได้ส่งไปเผื่อแผ่ให้กับผู้คนในพื้นที่ตอนกลางน้ำและปลายน้ำ ส่งออกไปยัง

ต่างประเทศให้ได้พึ่งพาอาศัยกัน นอกจากอาหารแล้วผลผลิตจากป่าหลายชนิดยังเป็นเอกลักษณ์ที่สำคัญ สร้างชื่อเสียงโด่งดังเป็นที่รู้จักกันในต่างประเทศ ทั้งไม้ซุง ไม้ใช้ประโยชน์ ทำเฟอร์นิเจอร์เครื่องเรือน ไม้ใช้ทำยา ที่รู้จักกันดีได้แก่ ไม้สัก ไม้กระยาเลย นอกจากนั้นก็ยังมีความรู้เครื่องเทศซึ่งเป็นที่ต้องการและเป็นที่ยอมรับว่าเป็นที่หนึ่งของโลก แต่วันนี้ความพอเพียง ความมั่งคั่งเหล่านั้นได้ถูกทำลายลงไปแล้วด้วยระบบการศึกษาที่บ่อนทำลายอย่างแสนสาหัส เพราะมุ่งส่งเสริมให้คนเห็นแต่ประโยชน์ส่วนตน มุ่งแต่การค้าขายตามกันฝรั่ง จนลืมนึกถึงผลกระทบต่อระบบนิเวศ สิ่งแวดล้อม และแม้แต่ความมั่นคงปลอดภัยของชีวิตมนุษย์เอง

การมุ่งฟื้นฟูความมั่งคั่งและความอุดมสมบูรณ์ของพื้นที่ลุ่มน้ำของเราจึงมีความสำคัญยิ่ง และเป็นภารกิจที่สำคัญของมหาวิทยาลัยราชภัฏ ในฐานะมหาวิทยาลัยเพื่อท้องถิ่นควรจะลงไปทำวิจัยเพื่อค้นหาองค์ความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นของเราที่เคยเก็บความมั่งคั่งอุดมสมบูรณ์เหล่านั้นไว้ และนำมาพัฒนาองค์ความรู้ลงสู่การปฏิบัติให้เกิดขึ้นในพื้นที่จริงๆ จนเป็นที่ยอมรับ เป็นผลงานที่ยิ่งใหญ่ให้ทั่วโลกได้เห็นว่ามีมหาวิทยาลัยที่มีนามมหาวิทยาลัยราชภัฏได้ลงมือฟื้นฟูความมั่งคั่งของอารยธรรมของเรา วัฒนธรรมของเรา แผ่นดินของเรา ผืนน้ำของเรา แหล่งอาหาร แหล่งยา แหล่งเครื่องเทศของเราให้ฟื้นกลับคืนมา โดยจับมือกันทั้งเครือข่าย 40 มหาวิทยาลัยพร้อมใจกันเดินหน้าไปในทิศทางเดียวกัน ผลที่เกิดขึ้นจะสะท้อนสะท้อนไปทั่วโลกโดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อโลกกำลังร้อนระอุ ขาดแคลนความเย็นและกำลังขาดแคลน

ออกซิเจนอย่างหนัก จนหลายๆ ประเทศทุ่มเทความพยายามในการค้นหาแนวทางในการดำเนินวิถีชีวิตแบบใหม่ๆ ให้เหมาะสมกับสถานการณ์โลก อาทิ ประเทศในยุโรปกำลังรวมตัวกันลดปริมาณการใช้น้ำมันจากฟอสซิลในการเดินทาง โดยทดแทนด้วยพืชพลังงาน โดยบริษัทของเยอรมันชื่อบริษัทไบโอเจทได้ร่วมมือกับสายการบินลุฟท์ฮันซ่าศึกษาแนวทางในการผลิตพลังงานน้ำมันจากพืชเพื่อทดแทนปริมาณการใช้น้ำมันจากฟอสซิลให้ได้ 10% และได้เดินทางมาพบผมเพื่อให้อบรมให้ความรู้แก่เกษตรกรเพื่อให้สร้างป่าขึ้น แต่ว่าป่านั้นจะต้องมีพืชพลังงานเพื่อนำมาผลิตเป็นน้ำมันได้ ในขณะเดียวกันก็ต้องไม่ไปทำลายป่า ต้องไม่ปลูกเป็นพืชเชิงเดี่ยวและต้องไม่ไปทำลายแหล่งอาหารของมนุษย์ นี่เป็นเรื่องใหญ่ที่ประเทศเยอรมันกำลังลุกขึ้นรณรงค์ให้เกิดขึ้นให้ได้ ผมเองก็คิดว่าเป็นโอกาสดีที่มหาวิทยาลัยราชภัฏของเราจะได้ร่วมกันเรียนรู้เพื่อพัฒนาโลกใบนี้ให้น่าอยู่ แล้วเราก็จะอยู่กับโลกใบนี้ด้วยความสุข สะดวกสบาย ตามอัตภาพของอารยธรรมของเรา นี่ถือเป็นเรื่องสำคัญซึ่งผมคิดว่ามหาวิทยาลัยราชภัฏของเราต้องมีเอกลักษณ์สำคัญของตนเอง ไม่ใช่วิ่งตามกระแสของโลก

แนวทางการปลูกป่าผสมกับพืชพลังงานดังกล่าวสอดคล้องกับแนวทางการฟื้นฟูลุ่มน้ำตามแนวทางพระราชดำริ คือ การปลูกป่า 3 อย่าง ประโยชน์ 4 อย่าง ด้วยการปลูกไม้สำหรับเป็นอาหารหรือเป็นยาเพื่อให้พอกิน ไม้สำหรับใช้ทำบ้าน ทำที่อยู่อาศัย เพื่อให้พออยู่ และไม้สำหรับทำของใช้เพื่อให้สามารถนำมาทำเป็นข้าวของเครื่องใช้ได้ นั่นคือประโยชน์ 3

อย่างจากป่าที่ปลูกขึ้น นอกจากนั้นเมื่อป่าเกิดเป็นหลายระดับสมบูรณ์เลียนแบบระบบนิเวศ ก็เกิดประโยชน์อย่างอื่นที่ 4 คือการคืนกลับความร่มเย็นให้กับระบบนิเวศของโลก และเมื่อพิจารณาถึงพื้นที่ลุ่มน้ำสำคัญซึ่งมหาวิทยาลัยราชภัฏของเราตั้งอยู่ ก็จะพบว่าลุ่มน้ำสำคัญมากอีกหนึ่งลุ่มน้ำ คือลุ่มน้ำป่าสักซึ่งมีพื้นที่ถึง 10 ล้านไร่ ปริมาณน้ำฝนที่เคยตกโดยเฉลี่ยปีละ 2,400 ล้านลบ.ม.และเคยสูงสุดถึง 5,000 ล้านลบ.ม. พระเจ้าแผ่นดินของเราทราบดีในเรื่องนี้ จึงได้สร้างเขื่อนป่าสักชลสิทธิ์ขึ้นเพื่อใช้กักเก็บน้ำ โดยปริมาณน้ำสูงที่สุดที่กักเก็บไว้ได้อยู่ที่ 960 ล้านลบ.ม.หรือหากเก็บในระดับปกติอยู่ที่ 785 ล้านลบ.ม. ซึ่งแสดงว่าในปีที่ฝนตกสูงสุดจะมีน้ำปริมาณมากกว่า 4,000 ล้านลบ.ม. หลากลงมาท่วมพื้นที่ด้านล่างซึ่งก็คือเหตุการณ์น้ำท่วมใหญ่ที่ผ่านมา น้ำจากลุ่มน้ำป่าสักนี้เองที่หลากลงไปท่วมอยุธยา ปทุมธานี ลงไปถึงกรุงเทพมหานคร มหาวิทยาลัยสงขลวงสองแห่ง ท่วมไปถึงตอนเมือง ลาดพร้าว

หากมองเห็นความเชื่อมโยงของระบบลุ่มน้ำ ก็จะมองเห็นแนวทางในการจัดการแก้ไขปัญหาทั้งระบบ โดยเริ่มจากการร่วมมือกันระหว่างมหาวิทยาลัยราชภัฏในภาคเหนือให้เข้ามาร่วมตั้งมั่นสืบสานงานของพระราชดำริการปลูกป่า 3 อย่าง ประโยชน์ 4 อย่างในพื้นที่ต้นน้ำ ตัวอย่างเช่น พื้นที่ภูฟ้าซึ่งเป็นพื้นที่รอยต่อระหว่างภูหลวง จังหวัดเลยและเป็นต้นน้ำป่าสักด้วย เป็นพื้นที่เชื่อมต่อมีทั้งภูหลวง ภูหอ ภูฟ้า ภูกระดึง ต่อกับอุทยานแห่งชาติน้ำหนาวซึ่งเป็นพื้นที่ป่าใหญ่ของจังหวัดเพชรบูรณ์ และมีมหาวิทยาลัยราชภัฏเพชรบูรณ์ตั้งอยู่ใน

## จดหมายถึงบรรณาธิการ

พื้นที่นั้น พื้นที่นี้เป็นพื้นที่สำคัญเพราะน้ำฝนที่ตกลงมายังพื้นที่นี้จะหลากลงไปในพื้นที่ถึง 3 กลุ่มน้ำ ส่วนหนึ่งลงไปกลุ่มน้ำเลย ลงแม่น้ำโขงไป ส่วนหนึ่งลงกลุ่มน้ำมูล กลุ่มน้ำพอง ลงกลุ่มน้ำชีและไหลไปลงน้ำโขงเหมือนกัน และอีกสายสำคัญมากคือที่ไหลมาสู่กลุ่มน้ำป่าสัก การฟื้นฟูพื้นที่ป่าผืนนี้ซึ่งเป็นป่าผืนใหญ่กว่า 3.5 ล้านไร่ ซึ่งส่งผลกระทบต่อถึงกลุ่มน้ำถึง 3 กลุ่ม ด้วยการนำศาสตร์ของพระราชอาและภูมิปัญญาท้องถิ่นลงสู่การปฏิบัติจึงเป็นภารกิจสำคัญที่จะส่งผลถึงระดับโลก โดยพื้นที่นี้ทางมหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์ จังหวัดฉะเชิงเทรา ได้จัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศเพื่อชักชวนเครือข่ายภาคีภาคต่างๆ ได้แก่ สำนักงานทรัพยากรสิ่งแวดล้อมพระมหากษัตริย์ สถาบันปลูกป่าของ ปตท. เดินทางไปสำรวจพื้นที่มาแล้ว และปีนี้ ปตท.เองก็มีนโยบายที่จะปลูกป่าเฉลิมพระเกียรติอีก 1 ล้านไร่ หากทุกฝ่ายเห็นความสำคัญร่วมกันภารกิจนี้ก็จะเป็ภารกิจสำคัญที่เป็นการผสานความร่วมมือกันสร้างองค์ความรู้จากการปฏิบัติจริงเป็นงานวิจัยเชิงปฏิบัติการจริงๆ ในพื้นที่ถึง 3 กลุ่มน้ำ ประโยชน์ก็จะตกอยู่กับประชาชนในท้องถิ่นของเราด้วย และที่สำคัญคือจะเกิดประโยชน์กับคนที่อยู่ทางกลางน้ำและปลายน้ำไปจนถึงกรุงเทพ น้ำก็จะถูกเก็บเอาไว้ใช้ประโยชน์ในคนพื้นที่ตอนบน และสามารถป้องกันน้ำท่วมในพื้นที่ตอนล่างได้อีกด้วย

ในขณะเดียวกันงานสำคัญนี้ก็จะสร้างให้เกิดตัวอย่างของงานวิจัยเชิงปฏิบัติการในพื้นที่จริงๆ ซึ่งมหาวิทยาลัยราชภัฏเราจะได้มีโอกาสนำคณาจารย์และลูกศิษย์เข้าร่วมศึกษาเรียนรู้ หรือนำแนวทางมาสู่การปฏิบัติในพื้นที่กลุ่มน้ำในเขตที่มหาวิทยาลัยตั้งอยู่ก็สามารถทำได้ เพื่อให้ครูบาอาจารย์และนักศึกษาได้ลงไปเรียนรู้จริงๆ ได้ทำการวิจัยในพื้นที่จริงๆ และเห็นผลของการลงมือปฏิบัติที่เกิดเป็นการป้องกันน้ำท่วมในพื้นที่กลุ่มน้ำตอนกลาง ตอนล่างได้ ในขณะเดียวกันก็บรรเทาภัยแล้งได้ในยามหน้าแล้งที่สำคัญจะเป็นการช่วยชะลอดินทรายที่ถูกชะล้างลงไปเป็นตะกอนในเขื่อนป่าสักชลสิทธิ์ อันเป็นเขื่อนที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ ทรงทุ่มเทความพยายามสร้างขึ้นเพราะมองเห็นประโยชน์จริงในการป้องกันทั้งน้ำท่วมและน้ำแล้ง เมื่อเป็นดังนี้แล้วจึงกล่าวได้ว่าคนของพระราชานามของมหาวิทยาลัยราชภัฏได้ลงมือร่วมแรง ร่วมใจกันดำเนินการกิจตามทิศทางในพระราชบัญญัติจริง ไม่ใช่ว่าตะเกียกตะกายไปตามทิศทางของโลกเพื่อหาเงินทองมาสะสมซึ่งไม่ใช่แนวทางที่พระเจ้าแผ่นดินพระราชทานให้ แต่หากดำเนินการตามแนวทางนี้ก็ถือว่าเราสร้างความพอเพียงให้กับ แผ่นดิน แผ่นน้ำ ผืนป่า เป็นทิศทางก้าวอย่างที่สำคัญซึ่งผมมีความเห็นว่านี่คือภารกิจที่มหาวิทยาลัยของเราควรทำเป็นอย่างยิ่ง

ดร.วิวัฒน์ ศัลยกำธร

ประธานสถาบันเศรษฐกิจพอเพียง